O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

“TIQXMMI” MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETINING
QARSHI IRRIGATSIYA VA AGROTEXNOLOGIYALAR INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»
O‘quv ishlari bo‘yicha direktor o‘rinbosari
__________ D.A.Quvvatov
“26” 08 2024-yil

MINTAQAVIY IQTISODIYOT

fani bo‘yicha

SILLABUS
kunduzgi bo‘lim uchun

Bilim sohasi:	400000	-	Biznes boshqaruvi va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	-	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60412300	-	Suv xo’jaligini tashkil etish va boshqarish

Qarshi – 2024

Modul / FAN SILLABUSI

Gidromelioratsiya fakulteti
60412300– Suv xo'jaligini tashkil etish va boshqarish ta'lim yo'nalishi

Fanning nomi:	Mintaqaviy iqtisodiyot
Fan turi:	tanlov
Fan kodi:	MIQ4205
Kurs:	4
Semestr:	11
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Kurs ishi (loyihasi)	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Talabalarda mintaqaviy iqtisodiyotning mohiyati, mintaqalarning turli tabiiy–iqlim sharoitlari, iqtisodiy salohiyatlarini, bozor islohotlarini amalga oshirish avvalo xududiy darajada namoyon bo'lishini, mavjud ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etishda xududiy boshqaruv organlari masuliyati va ularning vakolatlarini kengayishini hamda muhim iqtisodiy masalalar tarmoq, umumrespublika miqyosidan xududiy darajaga o'tkazilishini amalda qanday borayotganini o'rgatish bo'yicha yo'nalish ixtisosligiga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Resurslar iqtisodiyoti (REI3115)
2.	Iqtisodiyot nazariyasi (INA1104)
3.	Innovatsion iqtisodiyot (INI3104)
4.	Moliya va soliqlar (MOS3105)

Ta'lim natijalari (TN)	
Bilimlar jihatidan:	
TN1	talaba mintaqaviy iqtisodiyot fanining predmeti, maqsadi va vazifalari haqida tasavvur va bilimga ega bo'ladi
TN2	fanning asosiy tushunchalari va ularning mohiyati, milliy va mintaqaviy iqtisodiyotning rivojlanish va tarkibiy tuzilishiga tasir etadigan omillar haqida bilimga ega bo'ladi
TN3	hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish indikatorlari va ularni guruhlashtirish, tabiiy va iqtisodiy salohiyat tushunchalari hamda ularning mazmun, mohiyati haqida tasavvur va bilimga ega bo'ladi
TN4	ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish va rivojlantirishning tabiiy-tarixiy, xududiy va ijtimoiy-iqtisodiy omillarini tahlil qila oladi
Ko'nikmalar jihatidan:	
TN5	talaba mintaqa iqtisodiyoti bo'yicha xorijiy ilmiy maktablarning nazariy qarashlar, hududiy ixtisoslashuv va mintaqalararo savdo nazariyalari holatni tahlil va prognoz qila oladi
TN6	talaba qishloq xo'jaligi, sanoat shtandorti, markaziy joylar va o'sish qutblari nazariyalari, iqtisodiy rayonlashtirish va hududiy komplekslar tashkil qilish nazariyasi to'g'risida aniq malakalarga ega bo'ladi
TN7	yalpi hududiy mahsulot va yalpi ichki mahsulot tushunchalari hamda ularni hisoblash, hududiy-tashkilish iqtisodiy tizimlarni shakllantirish va rivojlantirish, hududiy boshqaruvning tashkilish tuzilishi to'g'risida aniq ko'nikma va malakalarga ega bo'ladi
TN8	talaba mintaqa iqtisodiyoti bo'yicha xorijiy ilmiy maktablarning nazariy qarashlar, hududiy ixtisoslashuv va mintaqalararo savdo nazariyalari holatni tahlil va prognoz qila oladi

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	«Mintaqaviy iqtisodiyot» fanining mohiyati va vazifalari
M2	Mintaqalarda ishlab chiqarishni joylashtirish va uni hududiy tashkil qilishning ilmiy-uslubiy asoslari.
M3	O'zbekiston iqtisodiyotining hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlashtirish asoslari.
M4	Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uni baholashning uslubiyasoslari.
M5	Mintaqalar aholisi va mehnat resurslari
M6	Mintaqalarning moliyaviy resurslari va budjet munosabatlari.
M7	O'zbekiston mintaqalarida sanoat tarmog'ini rivojlantirishning hududiy jihatlari.
M8	Mintaqalarda qishloq xo'jaligining hududiy ixtisoslashuvi.
M9	O'zbekiston transport, infrastrukturasi rivojlanishining mintaqaviy rivojlanish xususiyatlari.
M10	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va uni boshqaruvdagi roli.
A11	Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlari.
A12	Mintaqaviy iqtisodiy siyosat, ahamiyati va uni amalga oshirish yo'llari.
A13	Mintaqalarning tashqi iqtisodiy aloqalari va eksportni ko'paytirish yo'llari.
A14	Mintaqalarda tabiat komponentlaridan foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilish.
A15	Mintaqalarda tabiat komponentlaridan foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilish.

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	
A1	«Mintaqaviy iqtisodiyot» fanining mohiyati va vazifalari
A2	Mintaqalarda ishlab chiqarishni joylashtirish va uni hududiy tashkil qilishning ilmiy-uslubiy asoslari.
A3	O'zbekiston iqtisodiyotining hududiy tarkibi va iqtisodiy rayonlashtirish asoslari.
A4	Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va uni baholashning uslubiyasoslari.
A5	Mintaqalar aholisi va mehnat resurslari
A6	Mintaqalarning moliyaviy resurslari va budjet munosabatlari.
A7	O'zbekiston mintaqalarida sanoat tarmog'ini rivojlantirishning hududiy jihatlari.
A8	Mintaqalarda qishloq xo'jaligining hududiy ixtisoslashuvi.
A9	O'zbekiston transport, infrastrukturasi rivojlanishining mintaqaviy rivojlanish xususiyatlari.
A10	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish va uni boshqaruvdagi roli.
A11	Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlari.
A12	Mintaqaviy iqtisodiy siyosat, ahamiyati va uni amalga oshirish yo'llari.
A13	Mintaqalarning tashqi iqtisodiy aloqalari va eksportni ko'paytirish yo'llari.
A14	Mintaqalarda tabiat komponentlaridan foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilish.
A15	Mintaqalarda tabiat komponentlaridan foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilish.

Mustaqil ta'lim (MT)	
MT1	Ishlab chiqaruvchi kuchlarni joylashtirish nazariyalari.
MT2	Ishlab chiqaruvchi kuchlarni joylashtirish qonuniyatlari.
MT3	Ishlab chiqaruvchi kuchlarni joylashtirish va rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar.
MT4	O'zbekiston va uning mintaqalarini mineral xomashyo va tabiiy resurslari.
MT5	Fermerchilikning rivojlantirish omillari.
MT6	Fermerchilikning rivojlantirishning shart-sharoitlari.
MT7	Fermerchilikni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi.
MT8	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning zarurati.
MT9	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha qonuniy hujjatlar majmuasi.
MT10	Kichik va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari.
MT11	Mintaqalarning tashqi iqtisodiy aloqalari.
MT12	Tashqi iqtisodiy aloqalarning va hamkorlikning asosiy shakllari va yo'nalishlari.
MT13	Mintaqalarning tashqi iqtisodiy aloqalari va eksportni ko'paytirish yo'llari.
MT14	Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish.
MT15	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlari.
MT16	O'zbekiston mintaqalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini takomillashtirish yo'llari.
MT17	Boshqaruv organlarining funksiya va vazifalari.
MT18	Mintaqalarda ishsizlik.
MT19	Mintaqalarda bandlik muammolari.
MT20	Mehnat resurslari ko'rsatkichlari.
MT21	Mintaqaviy iqtisodiy siyosat
MT22	Mintaqalar moliyasi va uni tartibga solish.
MT23	Mintaqalarda atrof-muhitni muhofaza qilish va ulardan oqilona foydalanish bo'yicha hamkorlik

Asosiy adabiyotlar	
1.	Rahimova M.R. ., Ishmuxammedov A.E . Mintaqaviy iqtisodiyot. Darslik . T: TDIU. 2020-335 bet
2.	Ведяпина В.Н. Регионалная экономика. Под ред. Учебник.-М.: "ИНФРА",2022-510стр.
3.	Rahimova M.R Mintaqa va mahalliy xo'jalik iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. T.:O'zRYOUAJ,2021-128 bet.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Абдурахмонов Қ.Х, Абдуллаев О., Дадабоев Ш. "Регионалная экономика и управление" Учебник .ТГЕУ 2017-730стр.
2.	Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. –Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti 2021.464 b
3.	Soliyev A. va boshqalar, O'zbekiston hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi. Monografiya T.: "Mumtoz so'z" 2022 yil
4.	Ortiqov A., Karabayeva. «Sanoat iqtisodiyoti» fani bo'yicha o'quv-uslubiy majmua.– T.: TDIU, 2022 – 180 bet.
5.	Egamberdiev E., Qudratov F. "Korxona iqtisodiyoti" (O'quv qo'llanma). Toshkent moliya instituti 2020 yil
6.	Mahmudov E. "Korxona iqtisodiyoti" (o'quv qo'llanma) TDIU, 2018 yil
7.	"Mulkchilik to'g'risida"gi O'zbekiston respublikasining Qonuni. O'zbekiston respublikasi: qonunlar va farmonlar. – T., 1992 yil.
8.	"Davlat tasarrufidan chiqarish va xususiylashtirish to'g'risida"gi O'zbekiston respublikasining Qonuni. – T., 1992 yil.
9.	"Tadbirkorlik to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni. – T., 2022 yil.
10.	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 2020 yil 24 yanvar
11	***Internet saytlari:*** www.Ziyonet www.edu.uz www.lex.uz www.agro.uz https://t.me/ilmiykutubxona1 - Respublika ilmiy qishloq xo'jaligi kutubxonasi telegramm guruhi Agrobloger – telegramm kanali

TALABALAR BILIMINI BAHOLASH MEZONLARI VA KREDITLARNI OLISH UCHUN TALABLAR

Fanga oid nazariy materiallar ma'ruza mashg'ulotlarini ma'ruzalarda ishtirok etish va HEMIS platformasi orqali ma'ruzalarni mustahkamlash hamda belgilangan test savollariga javob berish orqali amalga oshiriladi.

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha amaliy ko'nikmalar hosil qilish va o'zlashtirish mashg'ulotlarga to'liq ishtirok etish va uni topshirish orqali amalga oshiriladi.

Mustaqil ta'lim mavzulari professor-o'qituvchilar tomonidan berilgan mavzular bo'yicha haftaning belgilangan mustaqil ta'lim kunlari (darsdan tashqari soatlar hisobidan) to'g'ridan-to'g'ri yoki HEMIS platformasi orqali berilgan mavzular bo'yicha topshiriqlar turli ko'rinishlarda bajarish tavsiya etiladi:

- mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash;
- hisoblash-chizma mustaqil ishini bajarish;
- badiiy-ijodiy ishni bajarish;
- aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;
- berilgan masalaga aniq yechim topish va uni tahlil etish;
- berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish;
- berilgan mavzuni chuqur o'rganish va yuqori darajada tahlil qilish;
- tajriba-sinov ishlarini amalga oshirish;

- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;
- ilmiy maqola, tezislar va ma'ruza tayyorlash;
- amaliy mazmundagi nostandart masalalarni yechish va ijodiy ishlash.

Talabalar mustaqil ta'limini tashkil etish O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-apreldagi "Oliy ta'lim muassasalari talabalari mustaqil ta'limini tashkil etish bo'yicha namunaviy tartibini tasdiqlash to'g'risida"gi 136-son buyrug'i hamda "TIQXMMI" MTUning Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar institutining 2024 yil 22-iyundagi №153 A/f-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan Nizom asosida amalga oshiriladi.

Mustaqil ishlar soni 20 ta. Fanning mohiyatidan kelib chiqib har bir talabaga 10 tadan mustaqil ish mavzulari beriladi. 1-ON ni hisoblayotganda 5 tasi, 2-ON hisoblayotganda esa qolgan 5 tasi baholanadi. Fan xususiyatidan kelib chiqib, oraliq va yakuniy nazorat savollarining kamida 50% qismi mustaqil o'qib o'rganish uchun tavsiya etilgan mavzu/topshiriqlar bo'yicha shakllantiriladi.

Oraliq nazorat 2 marta o'tkazilada: 1-ON o'quv jarayonining 5-haftasida, 2-ON esa 9-haftasida o'tkaziladi. Talaba 1-ON ni o'zlashtira olmasa ham 2-ON ni topshirishi mumkin. Oraliq nazorat ballari jamlanadi, ikkalasidan kamida 60% o'zlashtirish ko'rsatkichga ega bo'lsa talabaga yakuniy nazorat topshirishiga ruxsat etiladi, aks holda talaba yakuniyga kiritilmaydi. Oxirgi 10-haftada oraliq nazoratlardan yetarli ball to'play olmagan talabalar uchun qayta topshirish imkoniyati beriladi.

Yakuniy nazorat 1 marta o'tkaziladi: yakuniy nazorat buyruq asosida tasdiqlangan komissiya ishtirokida olinadi. Mutaxassislik fanlardan (shu jumladan, o'quv soatlari ko'p bo'lgan fanlar) kafedra xulosasiga ko'ra yozma shaklda tashkil etiladi. Kredit miqdori kam yoki auditoriya soati kichik bo'lgan fanlar test shaklida olinadi.

Ushbu fandan jami 10 ta amaliy mashg'ulot rejalashtirilgan. Shundan 5 tasini 1-ON gacha muddatda topshirishadi. Qolgan 5 ta amaliy mashg'ulotni natijalari 2-ON ga hisobga olinadi.

1-ON fanning 1-qismi bo'yicha test (yoki og'zaki, yozma bo'lishi mumkin) shaklida topshirishadi. Test savollari soni 200 ta. Kamida 2 hafta oldin savollar tanishtiriladi. Oraliq nazorat vaqtida 40 ta savol talabaga beriladi. Har bir savolga 0,25 ball relashtirilgan. Test maxsus dasturlar (**easyQuizzy**) asosida o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat savollari talabaga kamida bir oy oldin yetkazilishi kerak. Agar yakuniy nazorat test shaklida o'tkazilsa, 200 tadan kam bo'lmagan savollar talaba tanishtiriladi. Test javoblari talabaga berilmaydi. Yakuniy nazorat uchun savollar ko'proq mustaqil ta'lim mavzulari bo'yicha berilsa maqsadga muvofiq bo'ladi.

Yakuniy nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

60310100 – Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) ta'lim yo'nalishi **4-kurs talabalari uchun**
"Mintaqaviy iqtisodiyot" fanidan talabalar bilimini baholash va nazorat qilish mezonlari

Ko'rsatkichlar	Soni	Bir nazorat uchun ajratilgan ball	Jami
Oraliq nazorat – (60 ball)			
Oraliq nazorat – 1			
Amaliy mashg'ulotlarni topshirish	5	1	5 ball
Mustaqil ishlarni topshirish	5	3	15 ball
Test topshirish	1	10	10 ball
Jami			**30**
Oraliq nazorat – 2			
Amaliy mashg'ulotlarni topshirish	5	1	5 ball
Mustaqil ishlarni topshirish	5	3	15 ball
Og'zaki savol-javob	1	10	10 ball
Jami			**30**
Yakuniy nazorat – (40 ball)			
Yozma ish (yoki og'zaki, test shaklida)	1	40	40 ball
JAMI			**100 ball**

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Begbutayev Hasan Aralovich
E-mail:	begbutayev@mail.ru
Tashkilot:	"TIQXMMI" Milliy tadqiqot universitetining Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti "Iqtisodiyot" kafedrasi
Taqrizchilar:	Z.M.Muqimov – "TIQXMMI" Milliy tadqiqot universitetining Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti direktori , i.f.n., dotsent; Sh.Sh.Fayzieva – QarMI " Innovatsiyon qtisodiyot" kafedrasi dotsenti, i.f.n.

Mazkur Sillabus institut uslubiy Kengashining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Iqtisodiyot" kafedrasining 2024 yil ___ avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i — dots. A.Abdiyev

Gidromelioratsiya fakulteti dekani — dots. A.Qurbanov

Iqtisodiyat
kafedrasi mudiri — D.Muhammadiyeva

Tuzuvchi: — H.Begbo'tayev